

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: «Законодавче регулювання створення Українського інституту книги: українські реформи та європейський досвід»

16 листопада 2015 року

Веде засідання Голова Комітету з питань культури і духовності

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день, шановні друзі. Дякуємо за те, що ви до нас сьогодні прийшли. В нас сьогодні досить цікава зустріч. Ви знаєте, що тема нашої розмови: "Законодавче регулювання створення Українського інституту книги: українські реформи та європейський досвід". Звідки виникла ця ідея?

Вона не є новою. Досить багато фахівців з різних країн обговорювали реформування книжкової і видавничої галузі в нас в Україні під час останнього форуму видавців у Львові. Мені подобається це цитувати. Але, це, справді, стало поштовхом до того, що я і група інших народних депутатів стали авторами відповідного законопроекту. Лауреат, володар гран-прі Львівського книжкового форуму, Ольга Ганатюк виступаючи на сцені Львівської філармонії, під час відкриття форуму, тоді сказала, що все було б добре, але найбільшою нагородою було б для неї якби в Україні діяв Інститут книжки аналогічний до того, який працює в Польщі, який підтримує видавців, бібліотекарів, сприяє реформуванню галузі. І, справді, в нас, на жаль, ситуація така, що немає і не було протягом довгого часу єдиного органу, який би опікувався і питаннями видавництва, і питаннями підтримки читання, і питаннями підтримки українського читання за кордоном, і питаннями підтримки бібліотеки і бібліотечних фондів.

Ці функції в Україні розділені частково між Держтелерадіо. Що залишилося спадком від радянської системи, коли, вірніше я би сказав, пострадянської, коли цей орган створювався під конкретних осіб. Але потім, оскільки у нас часто, ми любимо створювати різні органи під

конкретних осіб, то одна частина цих функцій Держтелерадіо відійшла до Міністерства інформації, коли ми говоримо про визначення інформаційної політики. Інша частина до суспільного мовлення. Українська книжка залишається у віданні Держтелерадіопроеграма. Натомість інші програми, вони знаходяться у різних відомствах. І часом ними взагалі ніхто не опікується.

Тому сама логіка законопроекту передбачала не конкретні завдання для того, яким чином підтримувати книжку і бібліотеки, це питання наступне. Логіка законопроекту структурна. Має бути в країні орган, який опікується цими питаннями. Наше законодавство побудоване таким чином, що от є хтось, хто опікується питаннями, і тоді він повинен запропонувати програму, яка має мати широке обговорення. І відповідно до цієї програми має втілювати в життя відповідно до свого статуту, який теж буде обговорюватись на другому етапі, має втілювати в життя всі програми підтримки книжки, за які сьогодні ніхто фактично не відповідає. І ми будемо вести розмови, критикувати один одного, підтримувати один одного ще досить довго, поки не визначимо і не створимо когось відповідального за це одного. А, оскільки немає відповідального, то і відповідно немає реформ в галузі.

Ми проводили досить велике обговорення цього законопроекту безпосередньо з видавцями на львівському книжковому форумі. Там було навіть більше людей, ніж зараз тут в залі. Загалом ідея отримала схвальну підтримку. Ми проводили обговорення цієї ідеї в Запоріжжі під час книжкової толоки в Запоріжжі. Окремо мали круглі столи в комітеті з видавцями і з письменниками, де теж багато про це говорили. Хоча, знову ж таки, обговорювати потрібно зміст і наповнення, яке потім, коли ми зможемо створити орган, який за це відповідатиме, можна буде реалізовувати. Бо передчасно обговорювати щось, коли немає того, хто за це відповідає, це все одно, що говорити в повітря. І проблема наша в тому, що ми говоримо в повітря вже протягом дуже багатьох років. Тому наша ідея створити цей орган. Ми справді хочемо зробити це швидко, чому? Бо в мене була зустріч з міністром фінансів, пані Яресько, і формується зараз бюджет на наступний рік. Якщо ми зараз не створимо відповідного органу, то ситуація весь наступний рік

залишиться такою, якою, в принципі, вона є і зараз. Тим більше, що обговорення інституту книжки проводиться давно. В нашому комітеті пропонувалася концепція змін до галузі культури. Ще в грудні цього року було обговорення і в комітеті, і в художньому музеї ми проводили велике обговорення. В лаврі було обговорення концепції Міністерства культури, яка теж була підготовлена. І концепція комітету, і концепція Міністерства культури і відкритими на нашому сайті і на сайті міністерства, вони дещо різні ці концепції, хоча загалом в основних принципах вони собі не суперечать особливо. Але нам би дуже хотілося, щоб будь-яке обговорення виливалося в конкретні пропозиції, бажано в письмовій формі.

Тому що є, ви знаєте, є дуже багато різних лобістських проектів в цій сфері. І лобістські проекти пов'язані в основному з тим, щоб зав'язати на себе якусь значну частину фінансування. Є проекти таких фондів, які будуть підтримувати і культуру, і спорт, і інші добрі справи, таких є декілька проектів, і очевидно, що люди, які готують і хочуть акумулювати ці кошти, вони часом торпедують, скажімо, цей проект, який є профільним, не розуміючи, що шансів для прийняття таких великих проектів і створень паралельних кабінетів міністрі не є дуже багато.

Тому часу у нас, на жаль, справді мало. Якщо ми навчимося рухатися конструктивно, я думаю, що ми досягнемо успіху.

Що для цього потрібно? Закон прийняти в першому читанні, зараз триває час, 14 днів від дня голосування, цей час ще є, коли можна подавати поправки до закону ті, які стосуються самої структури управління. Ще раз кажу, закон не каже закривати видавництво чи не закривати, державні чи приватні, бібліотеки робити так чи робити інакше, створювати каталог чи ні, мова іде про створення органу, який би цим опікувався, і це найважливіше, я би просив це враховувати в нашій дискусії.

Не буду приховувати, що ми брали за приклад для себе... А мені теж дуже приємно, що досить багато письменників і видавців цю ідею підтримали, це і Леонід Фінберг, і Костянтин Сігов, і Тарас Возняк, і Мирослав Маринович, і багато інших письменників, поетів, видавців, багато тих людей, з ким обговорювали, нам висловили свою підтримку і

нам дуже приємно, що ті люди, які, власне, створюють українську культуру, цей проект підтримують, для нас це найважливіше.

Але для того, щоб все ж таки всі відповіді на запитання в нас були або хоча би частина, ми вирішили запросити на сьогоднішню зустріч pana Гжегожа Гаудена, який є директором Польського інституту книжки.

Польща досягла величезних успіхів на шляху реформування цієї галузі. Пан Гжегож розкаже вам зараз як це працює в Польщі, можливо, в когось з вас з'являться якісь ідеї, думки з цього приводу, ви зможете поставити йому запитання після короткої презентації, яку він підготував, і розкаже про свій досвід. Бо ми ж живемо у такому вакуумному просторі, ми намагаємося інтегруватися до Європи і намагаємося бачити, яким чином подібні речі вирішуються і організовуються в європейських країнах.

Тому зараз я з великим задоволенням надаю слово пану Гжегожу. Марія Петранюк буде перекладати, а потім ви зможете висловитись і поставити запитання. Дякую. Прошу.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Пане голово, шановні присутні, я дуже радий, що можу бути сьогодні тут і представити діяльність інституту, яким я керую. Діяльність інституту розпочалася в Польщі близько 12 років тому. Ідея полягала у тому, щоб створити єдиний інститут, який буде представляти політику держави в галузі книжок. Раніше за цю галузь відповідало багато різних інституцій, і можна сказати, що в цій сфері панував трошечки хаос. Засоби неефективно розподілялися, говорячи про гроші.

Моя презентація польською, але ми зараз перекладемо її, вона більш детально розповість вам про те, чим займається Інститут книги. Одразу після цього я відповім на всі питання присутніх.

Інститут книги — це національна культурна установа, яка покликана міністром культури та національної спадщини і діє від грудня 2003 з головним офісом у Кракові. Метою діяльності цього інституту є прометування польської літератури та її спадщини, польської

мови, польської книги, польської редакторської справи в країні та за кордоном. Я хочу підкреслити: не тільки в Польщі, але і за кордоном.

В Польщі, зокрема головним завданням інститут є підтримка читання, рівень якого станом на зараз досі залишається досить низьким. Програми, які реалізує інститут книги розподіляються на три частини, це: власні програми, програми міністра, а також багаторічна урядова програма. Тобто, коли міністр вигадає якусь ініціативу, а це трапляється з ним досить часто, то він доручає це, власне, нашому інституту. Третій елемент – це багаторічна урядова програма, яка, власне, виконується урядом. Третій рядочок – це засоби фінансування. Перший пункт – це фінансування, яке ми отримуємо на початку року, і це гроші, які розподіляються на цілий рік. Також ми можемо дбати про те, щоб отримувати додаткові засоби від міністра. Ми виступаємо з аплікацією, і отримуємо такі засоби на окремі конкретні програми.

Усі публічні урядові гроші, які призначаються на книгу, сконцентровані в Інституті книги. Саме тому нам легко оцінювати ефективність використання.

Перша частина – це те, що ми робимо в Польщі, це національні програми. Те, що я насправді вважаю одним з успіхів Інституту книги, - це багаторічна урядова програма, програма, на яку уряд виділив 150 мільйонів злотих і яка проводилася в 2011-2015 роках. Її головним акцентом була побудова, а також ремонт бібліотек в маленьких районах, в селищах. Ми збудували 245 таких бібліотек. І програма була продовжена на наступні 5 років. Ми отримали на це наступні 150 мільйонів.

Я хотів би підкреслити, що ми будуємо бібліотеки скандинавських стандартів. Це не просто бібліотека, де можна позичити книжки. Це центри культури, знань, де люди можуть функціонувати цілий день. Без зайвої скромності скажу, що в місцях, де ми збудували ці бібліотеки, настає суспільна громадська революція. Люди можуть функціонувати як члени суспільства, і вони виходять з дому і мають куди піти, і мають де провести свій час. Звісно, ми мали трохи розрекламувати нашу програму. П'ять років тому ми мали переконувати бібліотеки у тому, щоб вони отримували ці кошти. Зараз наш телефон розривається від дзвінків з боку бібліотек, коли ми

отримаємо наступні гроші. Перед там за вже отримані гроші ми відремонтували або обладнали 465 бібліотечних осередків. Стан цих бібліотек часом був просто катастрофічний: у них розвалювалися туалети, протікали дахи, і ми мушили якось так успішно розподілити гроші, щоб їх вистачило на це, на те, щоб це змінити.

Я хотів би зараз представити три основні міністерські програми, які ми обслуговуємо. Перша частина програми – пріоритет літератури, тобто дофінансування найбільш цінних публікацій польської світової літератури. Ми витрачаємо на рік на цю програму 3,5 мільйона злотих. Кожен видавець або громадська організація можуть скласти аплікацію для того, щоб брати участь в цій програмі, а також приватний видавець.

В другій частині програми ми підтримуємо різні програми, які промотуються, читальні практики. Тобто різні фестивалі або визначні явища сучасної літератури. Усі ці аплікації оцінюються експертами. У нас дуже чіткі і вимогливі критерії вибору. Видавець отримує дотацію, за яку він друкує книгу. Після цього дистрибутує її на ринку. За останні роки ми виділили 2861 таку дотацію.

А також я хотів би представити громадську, частину суспільної програми, яка теж виконує свої функції в нашій діяльності. І громадські організації, які співпрацюють з MGO(?), і отримують кошти.

(?) ГОЛОВУЮЧИЙ. Я допоможу трошки. Мова іде про те, що є спеціальна програма підтримки тих громадських організацій, які співпрацюють з бібліотеками. І тому що бібліотеки стали справжніми осередками суспільного життя.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Дякую дуже. Серед таких організацій є, наприклад, пожежні станції.

Останні 10 років ми також фінансуємо дискусійні книжні клуби, яких є на даний момент вже тисяча 381. І це такі теж значні суспільні осередки. В маленьких місцевостях це теж такі центри суспільного життя, ми дуже пишаємося цим.

Також ми діємо в, наприклад, у в'язницях.

Частина програми, яка є для нас дуже важливою, це тренінги для бібліотекарів, за останні роки ми в рамках цієї програми вже надали можливості навчання понад, а точніше 7 тисяч 885 бібліотекарям.

Ми навчаємо їх абсолютно новим речам, це управління, це менеджмент, це заповнення аплікацій. Ми взяли на роботу таких тренерів, які проводять тренінги для людей в великих приватних корпораціях. Таким чином, директори і керівники бібліотек отримали можливості абсолютно, підключення абсолютно нових управлінських якостей.

Коли 8 років тому я почав їздити Польщею для того, щоб представляти цю програму, я зустрічав пригнічених і повних песимізму людей. Сьогодні це абсолютно професійна група людей, які впевнені у собі і мають конкретні плани на майбутнє, і їх шанує місцева влада, що дуже важливо.

Ще одна програма, яку ми ведемо на даний момент, це "Пілот". Ми купуємо авторські права до важливих творів польської літератури, щоб розміщувати їх в Інтернеті, і вони були доступні для людей безплатно. Це досить складний процес, оскільки власники прав не дуже охоче їх продають. Ми також досить дешево впровадили в бібліотечну систему Mac Plus. На даний момент цією програмою користуються уже 1844 бібліотечних осередки. Приватні постачальники були змушені опустити свої ціни.

(?) ГОЛОВУЮЧИЙ. ...програм? Тобто це здешевило ціни для тих, хто іншими програмами теж користується.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Я був готовий запропонувати можливості використання цієї програми Україні. І я до сьогодні готовий це зробити. Ця програма і кожен її елемент є абсолютною власністю Інституту книги. Ми також щороку підтримуємо програму технічного постачання комп'ютерів для бібліотек і витратили на це вже майже 6 мільйонів злотих. Сучасна бібліотека без комп'ютерів не існує для молоді. І саме тому ми подбали про те, щоб усі користувачі бібліотек мали можливість безкоштовного швидкісного доступу до Інтернету в цих

бібліотеках. Найбільший оператор "Оранж", який є в Польщі, з ним вдалося домовитися безкоштовно, можливо, це буде можливо і в Україні, саме у випадку бібліотек.

Можливо, хтось з українських операторів міг би підтримати таку програму, тому що це також велике промотування і для самого такого оператора. Все те, про що я розповідав, реалізується в рамках такої програми, як національна програма розвитку читання. Ця програма постійно підтримується урядом і останнє – він також виділив гроші на... для шкільних бібліотек, тому що це теж, це трошки інша система. Тому що шкільні бібліотеки, напевно, так само як в Україні, це одна система, а публічні бібліотеки – трошки інше. І моя особиста думка, сподіваюсь, що ви мене в цьому підтримуєте, це те, що ключ до навчання дітей – це школа. Якщо в школі ми не створимо механізмів для дітей, щоб вони читали книжки, після цього нам доводиться лікувати дорослих від хвороби, яка не піддається лікуванню.

Зараз я хотів би перейти до частини програми, якою ми займаємося, яка промотує польську літературу за кордоном. Від початку діяльності нашого інституту ми маємо програму, яка називається "Копирайт Поланд". Ми співфінансуємо із закордонними видавцями видання польських книжок. Так, кошти для перекладу польських книжок. Часом також і ліцензії. В рамках цієї програми ми видали вже тисяча 800 книжок, які були перекладені на 43 мови і видані в 52 країнах. Я хочу сказати з повною відповідальністю, що без фінансової підтримки польських книжок за кордоном не існувало. Так як не існувало б голландських, чеських, а зараз вже і німці починають співфінансувати видання власної літератури за кордоном. Навіть твори нобелівських письменників доводиться дофінансовувати так, щоб вони були видані за кордоном. Але з точки зору розповсюдження польської літератури за кордоном і в країні, це ключові моменти. Водночас і рік тому я дізнався, що Росія підписала порозуміння в Нью Йорку, що вся російська література знову буде наново перекладатися на англійську мову, звісно, за російські кошти. То ж ця битва за національні інтереси за кордоном є надзвичайно важливою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Славістика в університетах це є русистика взагалі.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. На даний момент славістика в університетах – це русистика. Майже немає французької, майже немає німецької. Але, натомість, експансія російського або... просто повсемісно.

Ми також будемо підтримувати програму невеличких перекладів так, щоб кожен письменник міг піти до закордонного видавця і подбати, щоб його книга була видана.

Ми також представляємо польські стенди на міжнародних ярмарках книги. Ми завжди присутні в перерахованих містах: Франкфурт, Лондон, Болонья, Париж, Москва, Львів і Єрусалим.

Важливо також підтримувати перекладачів польської літератури. Раз на чотири роки ми запрошуємо 200-250 таких перекладачів до Кракова на конгрес. Вони приїжджають з Японії, з Австралії, з Південної Америки, з усіх континентів. Протягом трьох днів вони отримують можливість дуже інтенсивного тренінгу. Звісно ж, ми відшкодовуємо все, що в це входить, а також їхню подорож і всі витрати. Ми також заснували нагороду для найкращих перекладачів польської літератури, її назва трансатлантик. Це дуже престижна нагорода, оскільки вона також має фінансовий вимір, 10 тисяч євро. А також три місяці перебування в Кракові за наші кошти. Також ще одна проблема, зараз я розкажу про це, програма, яку ми заснували. Нагорода для найкращого перекладу на англійську мову в цьому році. Не знаю, чи здасте ви собі з цього справу, але так само як в кіно або в музиці американський ринок є домінуючим. Якщо нам вдалося щось видати англійською, то з'являється значно більше можливостей того, що цим зацікавляться інші країни. Тобто перше видання мусить бути англійською.

Також щорічно ми запрошуємо 10 перекладачів до побуту в Кракові за наші гроші протягом місяця. Там відбуваються workshop, навчання. Це також такий розвиток їхніх умінь, можливостей. Ми також пишаємося тим, що багато років підтримуємо фестиваль Бруно Шульца в Дрогобичі, який вже зарекомендував себе на міжнародному рівні і

привертає увагу людей з усього світу. Ми також підтримуємо фестиваль Мілоша в Кракові, точніше, організовуємо його і підтримуємо інші фестивалі по цілому світу.

Надзвичайно важливим інструментом і частини нашої діяльності є наша Інтернет-сторінка, вона оновлюється щоденно. У неї п'ять мовних версій, найважливіша, звісно ж – польська і англійська. Кожен може там отримати біографічні дані польських письменників, рецензії на книжки, отримати правила наших програм, там є повна інформація он-лайн.

Звісно ж, у нашого інституту є власна бібліотека, яку ми щороку збільшуємо. І наша адреса. Я міг також багато говорити про інші речі, якими ми займаємося, зокрема, видання каталогів іншими мовами, розсилання їх до найбільших видавців в світі, запрошення найкрутіших видавців до Польщі, щоб порозумітися з ними і для того, щоб вони перекладали нашу літературу.

Також я б хотів сказати кілька слів, оскільки нещодавно отримав проект, який розповідає про український інститут книги. Я тільки можу сказати, що програмна концепція цього інституту і сфера діяльності, а також спосіб організації цього інституту, я вважаю успішно, дуже добре обдуманим і таким, що має бути реалізованим. Це дуже подібно до того способу мислення, який використовуємо ми.

Також є один дуже важливий момент, в Інституті книги в Кракові за всі найважливіші моменти завжди відповідаю персонально я. Це одноосібна відповідальність. Немає розмивання цих повноважень. Це моя відповідальність. Я маю приймати рішення і часто дуже швидко. Це дозволяє дуже успішно діяти. Незважаючи на це, багато людей може підтвердити, я не диктатор, але успішний менеджер. Це все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Гжегож . *(Оплески)*

Я б хотів... Я знаю, що виникало і у зв'язку з нашим законом, хоча наш закон, справді, ми брали за приклад польську систему управління книжкою. Тому, якщо у вас виникають питання, давайте поставимо їх зараз до Гжегожа. Я розумію, що вони є складні і непрості. Але ми зможемо почути відповіді. І хотів, Гжегож, ще запитати поки люди будуть обдумувати питання до вас, які є приклади управління в інших

європейських країнах? Як ви співпрацюєте з іншими інституціями в інших країнах? І як побудовані вони? Схоже чи інакше в тій самій Швеції, наприклад?

Я розумію, що для нас як це... ну, це природно, що Польща почала приблизно з того рівня, що і ми і нам складно дивитися як це організовано в Британії чи у Франції. Але все ж таки цікавий також їхній досвід.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Наші рішення є досить оригінальними в Європі. В Німеччині, наприклад, ми співпрацюємо з Гете-Інститутом, також "Бритиш Кансел", з британським консульством, це великі багаторічні організації, які існують багато років. Вони мають власні літераторські сегменти. Але ми точно маємо достеменну інформацію від них, що вони нам заздять, що модель створена нами, на їхню думку, є більш ефективною. В принципі, можна говорити про те, що діє, що відбувається за кордоном і в країні. Якщо ми говоримо про закордонну ситуацію, то це Інститут Сервантеса в Іспанії, Гете-Інститут, "Бритиш Кансел". А як вони організовують свою діяльність в середині країни, я не дуже добре знаю про це, але знаю, що вони мають якісь спеціальні порядки денні, які покликаються міністрами. Я точно знаю, що станом на зараз чехи хочуть запозичити нашу систему діяльності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, в кого є запитання, колеги? Так, будь ласка, і називайтеся я вас попрошу.

_____. Можна, да, запитати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз отам ви, а тоді – ви. Будь ласка.

Ви можете поставити запитання, якщо натиснете...

БОЙКО О.О. Ні, я тільки не можу включити.

_____. Уже включили.

БОЙКО О.О. Ні. Да? Включено?

_____. Да.

БОЙКО О.О. Ну, я безмежно щаслива і вдячна за те, що мала змогу вислухати таку цікаву доповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я буду вдячний, якщо ви назветесь, як і всі.

БОЙКО О.О. Я – Бойко Олена Олександрівна директор видавництва "Либідь".

Єдине, що хотілося би побажати собі, щоб хоч колись, хоч в майбутньому, але щось подібне було у нас. І питання моє полягає в тому, щоб ви згадали, як ви починали. Чи у вас була така сама ситуація в країні, я не маю на увазі наші найжахливіші події. Така сама ситуація в країні з видавництвами, чи були дві форми власності і державна, і приватна. Як ви починали створювати саме цей інститут? Як вам вдалося поєднати діяльність видавництв і бібліотек? Якщо можна, то про це. Дякую.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Поєднати бібліотеки і видавців досі не вдалося. Станом на зараз в Польщі немає жодного державного видавництва. Всі видавництва є приватними. І вони конкурують між собою на ринку. Коли ми починали цю програму не видавців, а цінних видань, хотів би підкреслити, книжок. Підтримка була не видавців, а цінних книжок. В цьому є проблема, тому що є книжки, які мають бути польською, а їх потрібно перекласти і видати. Але вони не мають ніяких шансів на те, щоб бути проданими. І в цьому полягає проблема. Ми навіть Святого Фому Аквінського хотіли перекладати. Дуже важливо,

щоб доступ до класиків філософської думки був польською мовою. Тобто концепція така, не видавець, а цінна назва. Якісна назва, вартісний твір.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка.

СКИБА М. Дуже дякую за презентацію. Микола Скиба, Агенція культурних стратегій, група "Культура-2025". У мене запитання до pana Гжегожа. Яка дослідницька, експертна і аналітична робота передувала виробленню концепту Інституту книги? Скільки часу на це пішло? Як було організовані відсів людей, і як ухвалювалось остаточне рішення щодо того, яка модель має бути покладена в основу Інституту книги? Дякую.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Це було ще до того, як я прийшов до цього інституту. То ж я не можу дуже багато розповісти про це. Але я знаю, що тоді ті речі, які зараз робить інститут, розповсюджувалися, за них були відповідальні різні міністерства, в різних місцях міністерства, а також в різних інституціях. Ніхто не відповідав за це конкретно. Іще, коли міністр Домбровський, мій особистий приятель, іще за часів його каденції, він поводився як справжній менеджер. Але, годі, ми маємо просто сконцентрувати це в одному місці і почати цим ефективно управляти. Як ми можемо будувати перспективну політику розвитку читання, якщо це розміто. Я не думаю зараз про якісь глибокі аналізи, які, можливо, мав на увазі пан. Це мова іде тільки про ефективне управління. В ті часи також з'явився Театральний інститут, Інститут музики і танцю. Тобто те, що було розпорошено, що є окремими галузями мистецтва, отримали свої національні культурні інституції. Інституції, завданням яких є праця і підтримка цих культурних сфер.

ГОЛОВУЮЧИЙ. дякую.

Будь ласка.

КАРАСЬОВ В. Директор видавництва "Знання", Карасьов Володимир. Два таких питання. Якщо я правильно зрозумів пана Гжегожа, що з державного бюджету фінансується Інститут книги напряду, не через Міністерство культури? І що окремо має фінансування з Міністерства культури? Чи правильно я вас зрозумів? Це перше питання.

Друге...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я з вашого дозволу... Давайте ми перекладемо перше питання.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Ми фінансуємося напряду з Міністерства культури. Ми представляємо в другій половині року наші плани на наступний рік. І отримуємо рішення, що міністр готовий дофінансовувати. Це річ, яка повторюється кожного року. Але щороку також є нові завдання. Річниці смерті видатного письменника. Це ж надзвичайна річ, правда? І ми створюємо програму ведення таких роковин. З конкретними фінансовими потребами. І міністр або дає нам ці гроші, або ні, або дає менше ніж ми хочемо. Але найчастіше дає, тому що це очевидні речі. Парламент, наприклад, ухвалює річницю якогось видатного письменника. І тоді наше завдання спланувати це.

Ми робимо програми для інших інститутів, які отримують від нас гроші на здійснення цих програм, це щось на зразок конкурсу. Скажімо, був рік Мілаша, ми отримали мільйон злотих для того, щоб провести рік Мілоша. Ми підготували регламент для тих, хто був зацікавлений в цьому - бібліотеки, товариства, видавці. Вони представляли свої проекти, сценарії того, як вони це бачать. Ми мали експертів, які оцінювали ці сценарії і вирішували, хто має отримати гроші, хто достоїн того.

Інститут книги існує не для того, щоб все робити самому. Скоріше, мова іде про те, щоб робити це з позаурядовими організаціями і бібліотеками. Якщо подивитися на нашу діяльність, у

нас в інституті є зовсім мало людей, у нас 20 працівників, ну, може, трошки більше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, вибачте, а скільки в нас працівників відповідає за програму української книги і програму бібліотек? І це і до вас, і до вас питання.

_____. Програма української книги – п'ять працівників плюс юрист і фінансові... сім працівників.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А не 50 чоловік в департаменті відповідному працює Держтелерадіо?

_____. В нас нема департаменту, в нас є управління і відділ "Українська книга" – це 5 людей на чолі з..... Я як начальник управління є керівником усіх, тому мене можна вважати шостим, юриста і фінансово-економічний... От вам 7 чоловік...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви давали трошки інші дані про те.

_____. Я не знаю, хто давав.

_____. Ну, наразі ми маємо ситуацію таку, що бібліотечна справа, яка знаходиться в компетенції міністерства культури опікується структурним підрозділом міністерства, відділом з питань бібліотек чисельністю 5 осіб, опікується Національною парламентською бібліотекою як методичним центром, де безпосередньо мають відношення до саме питання методики близько 10-15 осіб, а також іншими національними державними бібліотеками відповідно дитячою та юнацькою. Тобто така структура діє на сьогоднішній день.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І загальна кількість цих осіб скільки буде?

_____. Ну, загально, скажемо так, тих, хто формують методику діяльності в бібліотечній галузі і, хто генерують управлінські рішення до 20 осіб в цілому по Україні в усіх сферах не тільки міністерства.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В міністерстві скільки цих осіб?

_____. 5. 5 осіб.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам скажу, яку ми отримуємо зарплату, вона не буде дуже відрізнятися.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

_____. Друге запитання, якщо дозволите. Чи дофінансовуєте ви бібліотеки, чи тільки місцеві бюджети місцеві бібліотеки фінансують?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте так. От ми по черзі давайте ставити запитання. Я перекладаю таке запитання, яке є і, якщо потім буде наступне, наступне, щоб ми не плутались.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Зараз Національна польська бібліотека дофінансовує програму закупівлі прикладів книжок. На рік на це

визначається 25 мільйонів злотих, тому що самоврядує... саме урядова закупівля таких нових книжок це не дуже часто і охоче зустрічається.

Польські публічні бібліотеки взагалі пережили, тому що був закон, за яким не можна було їх ліквідовувати. Саме урядовці хотіли закрити бібліотеки. Вони вважали, що це гроші на вітер і навіщо. У них були амбіції побудови аквапарку. Справді, і зараз такий успіх. Але програма, про яку я говорив перебудови бібліотек повністю поміняв свідомість самоурядовців. Вони отримали гроші на те, щоб будувати ці бібліотеки. І виявилося, що ці осередки мають надзвичайно великий попит, деякі з них виграли останні вибори саме завдяки тому, що вони побудували ці бібліотеки, тому що місцеві мешканці просто в захваті від цих бібліотек. Програма, про яку я вам розповідав, справа в тім, що це не був декрет якогось міністра або уряду. Він спирався на те, що ми дамо вам гроші, але за умови. З приводу кожного випадку ми підписували угоду з самоурядовцями або бібліотекою. Вони мають розв'язувати ті питання. Але ніхто їх ні до чого не зобов'язує, якщо вже підписав, реалізуй. Це був механізм, який спирався на найбільш... на тому, що найбільш мотивує, тобто грошах, грошах.

САПРИКІН Г.А. Георгій Саприкін, державна... директор "Державної бібліотеки України для юнацтва". Скажіть мені, яким чином гроші від міністерства йдуть до Інституту книги, з Інституту книги йдуть до Національної бібліотеки. І потім вони, чи як? Чи хто фінансує взагалі Національну бібліотеку?

ГАОУДЕН ГЖЕГОЖ. Ми і Національна бібліотека це різні установи. Національна бібліотека отримує гроші просто напряму від міністра.

САПРИКІН Г.А. Тобто ви працюєте з місцевими органами влади?

ГАОУДЕН ГЖЕГОЖ. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, почекайте. Ви не зрозуміли один одного. Вони не тільки з місцевими органами влади працюють. Але Національна бібліотека... Що таке Національна бібліотека? Давайте почнемо з цього.

В них це інакше побудовано. В них Національна бібліотека, це дуже великий орган, значення якого значно більше ніж у нас. От про що іде мова. І саме цей орган напряду дістає кошти від міністерства.

Зараз Гжегож продовжить.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Національна бібліотека покликана статутом, як єдина.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Законом, законом. Не статутом, а законом. Є Закон про Національну бібліотеку. Ну, в Законі про культуру є відділ про Національну бібліотеку.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Єдиним обов'язком міністра культури є утримання Національної бібліотеки. Міністр культури міг би не дати а ні копійки на ім'я бібліотеки. Від нього нічого не вимагається згідно права. Але те, що цей міністр вісім років тому прийняв таке рішення, було абсолютно вірним. Воно спирається на те, що називається допомога уряду. Якщо місцева влада з чимось не справляється, відповідальність переходить на щабель вище. Це таке правило в адміністративній конструкції, про яке варто пам'ятати.

Простий приклад. Система каталогізації "МАК+". Не було жодного місцевого самоврядування, яке готове було фінансувати цю програму. Усі мали брати комерційні системи, які дуже дорогі. І, власне, тому Інститут книги дістав від міністра кошти на те, щоб побудувати програму для цих самоврядувань та бібліотек. Згідно з цією засадою ми щороку доплачуємо ще мільйон до цієї програми, бо тільки завдяки цьому бібліотеки можуть дозволити собі купити його, і це практично як дія, ця засада допомоги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Питає польською мовою)*

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Директором Національної бібліотеки є мій приятель Томаш Маковський, але я не дуже знаюся на тому, як діє ця бібліотека, можете запросити його сюди, він розповість як вона функціонує.

Ми чудово співпрацюємо з Національною бібліотекою. Наприклад, ось ця система каталогізації "МАК+", який щодня оновлюється, щодня оновлюється бібліографічними описами Національної бібліотеки. Тобто кожна бібліотека в Польщі має найкращий, найдосконаліший опис кожної книги, це інтегровано в комп'ютерну систему і Національна бібліотека це постачає.

Водночас Національна бібліотека не займається публічними бібліотеками. Вона відповідає за зберігання польської книги, за зберігання якихось старих, раритетних видань, а також створення каталогу усіх колись виданих польських книжок. Звісно, вона надзвичайно авторитетна. Між іншим, вона отримує гроші від міністра на те, щоб закуповувати новинки, нові видання. Вона допомагає організовувати тренінги. Але це абсолютно інша сфера.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, окремо стосується цей закон польський лише однієї бібліотеки, однієї. В нас є зараз закон, прийнятий в першому читанні, для цього ми зібралися. Зараз йде обговорення. Ми спеціально запросили Гжегожа, щоб ви почули. Якщо ви вважаєте, що, наприклад, національна бібліотека має мати окремий рядок, чи окремий закон, чи звідти вилучена, або в перехідних положеннях має бути записано, що має бути прийнятий окремий закон про національну бібліотеку, чи має бути цей пункт в загальному Законі про культуру, то, очевидно, ми можемо це зробити, якщо ми разом з вами будемо вважати це за доцільне. Ми тому і запросили Гжегожа, щоб він відповів на всі такі складні питання. Дякую.

З вашого дозволу, там дуже давно...

ПОПИК В.І. Володимир Попик, генеральний директор Національної бібліотеки України імені Вернадського.

Оскільки порушено питання в багатьох уже виступах про бібліотеки, то я хотів би запитати пана директора, і якоюсь мірою і пана головуючого, про таке. Як взагалі здійснюються стосунки в правовому плані Інституту книги, урядових установ із бібліотеками науковими, із бібліотеками університетськими, тому що це різні сфери. Одна справа – бібліотеки публічні, загальні, масові, інша справа – наукові, спеціалізовані. Це різні світи, які повинні регулюватися різним законодавством.

Я чому задаю це питання? Нас трішечки бентежить те, що в положенні цього закону, який ми сьогодні прийшли обговорювати, якість і діяльність Інституту книги, і все інше поширюється на всю систему бібліотек, на той час як ми живемо зараз в ситуації інформаційної революції, коли бібліотеки повинні забезпечувати не лише культурно-освітні запити населення, а і розвиток системи освіти, науки, соціально-політичного життя, державного управління. То як це все гармонізувати? Мені здається, що неправомірно в одному законі вирішувати, все змішувати в одну купу – і вирішувати питання і допомоги бібліотекам масовим, і керівництва, в тому числі фінансового керівництва, бібліотеками науковими, університетськими і так далі. Як ви дивитеся на цю проблему?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, я коротко вам скажу. Що ніхто не каже, що закон має бути один, ніхто не забороняє приймати другий, третій, п'ятий, десятий закон, для цього і є законодавець.

Ідеологія закону - так само, як і в Польщі, - підтримка книжки, підтримка автора, це не закон про бібліотеки. Просто бібліотеки тут є однією зі складових, для того щоб можна було підтримати ті самі місцеві і регіональні бібліотеки. Якщо підтримується книжка чи видавництво, то ця книжка однаково потрапляє і в наукову бібліотеку, і в публічну бібліотеку. Якщо підтримується науковий переклад Фоми Аквінського, коли наводили приклад, то ця книжка потрапить і до вас, і в державну бібліотеку, і в іншу бібліотеку. Ніхто не вилучає саму

бібліотеку зі структури, там, управління, наприклад, Академії наук, цього не відбувається.

ПОПИК В.І. Я перепрошую, можна я додам таку річ? Що в тому варіанті, як це прописано зараз в законі, йдеться про пряме керівництво бібліотеками всіма, без розмежування, хто є хто. І тут ми розуміємо, в цій залі, про що йдеться. Коли нас будуть перевіряти різні фінансові органи, дивитися, що і як, то вони поставлять питання так, як прописано в законі, тобто закон передбачає, що і фінансування тоді, і зарплата, і все-все інше піде під одну гребінку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Значить хочу вам сказати, цього в законі немає. Якщо ви мені прочитаєте зараз норму закону, я готовий її обговорювати, але як автор закону, я переконаний, що в законі цього немає. Ми часом схильні бачити якісь речі, яких ми боїмося або за які переживаємо.

Але от є співавтор закону, Юрій Крайняк, зараз я йому надам слово і Ростислав Карандєєв, який є заступником міністра культури, теж вам дасть відповідь.

_____. Дякую.

Там дійсно цього немає, там є лише тільки питання фінансування, яке за концепцією має бути централізованим, але у будь-якому випадку це положення про фінансування, воно стосувалося здебільшого про реалізацію програм Міністерства культури, на виконання яких має здійснюватися підтримка бібліотек, в тому числі закупівля нових видань. Але в будь-якому випадку, я хочу лише тільки сказати, що в даному, зараз ми обговорюємо законопроект, який прийнятий в першому читанні, і якщо хтось, якщо ви бачите певні ризики з приводу реалізації цієї норми, то можете про них сказати і ми можемо думати, як ми можемо їх обходити.

ПОПИК В.І. Дякую вам за відповідь.

Справа в тому, що ми, як Національна наука бібліотека і інші бібліотеки провідні, вже давно відчуваємо збоку Міністерства культури от такий подібний тиск, коли нібито на нас поширюється все, а насправді є і приймаються такі контрпродуктивні рішення вже протягом багатьох років, які обмежують можливість бібліотек великих, звужують їх, спеціалізованих бібліотек, звужують їх.

Я наведу один лише приклад. Величезна маса бібліотек з поданням Міністерства культури має право пільгового міжнародного книгообміну, але Національна бібліотека України Вернадського, яка належить до 20-и провідних бібліотек світу, такого права позбавлена. І те саме стосується бібліотек академічних наукових інституцій, які теж цього права не мають, на жаль, і є дуже багато проблем. Коли ідеться про комп'ютеризацію, то ідеться зараз уже для наукових бібліотек не про ту комп'ютеризацію, коли встановлюються комп'ютери просто, а ідеться про впровадження широких симантичних систем і таке інше, те, що дозволяє готувати для науки і освіти розвинутий продукт інформаційний. Оцього я поки що не бачу. І ті показники, які у нас існують, ті стандарти, які у нас існують в державі, вони стримують розвиток діяльності бібліотек для науки і освіти високого плану. Це серйозна проблема, її треба вирішувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, ще раз хочу сказати, що закон стосується як у нас, так і в Польщі, ну, державних, або публічних, бібліотек. Якщо є програма Міністерства культури на підтримку книжки, то опосередковано він стосується і вас. Якщо інститут буде займатися системою каталогізації, то, очевидно, ви теж можете впроваджувати цю систему чи долучатися до цього обміну. Але у вас є конкретний власник, в даному випадку – Академія наук. І ніхто не претендує на їхню власність і на те, як саме ця організація, так само як і інші організації, які є власниками своїх бібліотек, цим можуть управляти. Не можна законом зобов'язати когось, хто є іншим власником, ну, втручатися, умовно кажучи, в чужу власність, але можна їх підтримати через видавництво книжки, каталоги і інші речі, або якісь спеціалізовані програми, які можуть реалізовувати і наукові бібліотеки теж.

Ростислав Карандєєв, будь ласка. Зараз Ростислав Карандєєв. Ѓжегож, і тоді ми вам дамо слово. Будь ласка.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спочатку Ѓжегож скаже, а ви...

ЃАУДЕН ЃЖЕГОЖ. Ми не пов'язані з науковими бібліотеками ніяк, це абсолютно інше міністерство, ми навіть з шкільними бібліотеками не пов'язані, це теж відповідає інше міністерство. Ми хотіли фінансувати промотування польської книжки в школах, шкільними бібліотеками, але ми не можемо, ми не можемо дати на це гроші, це системи, які незалежні від нас. Ми користуємося співпрацею з людьми з наукових бібліотек, але в якості експертів, наприклад, в питанням оцінки проектів або коли робимо якісь події в університетських бібліотеках в Кракові чи Варшаві, дуже престижних, зрештою, для публічних бібліотек.

Це трапляється, але це абсолютно, ми не маємо з цим нічого спільного.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Я хотів би зазначити, що відповідь на це питання криється в розшифровці розумінні двох ключових функцій бібліотеки, а саме: культурно-просвітницької та інформаційної. В даному випадку ми маємо сприймати мережу публічних бібліотек в Україні як тих, що орієнтовані, заточені на здійснення саме культурно-просвітницької функції, натомість, як наукові та спеціалізовані бібліотеки, вони несуть виключно інформаційну функцію, і це криється в основі їх присутності в системі органів, які здійснюють ними управління. Спеціалізовані бібліотеки на сьогоднішній день, наукові, є в системі академії наук, в системі відомчих міністерств, в системі закладів вищої освіти, наприклад, та інших органів, натомість як культурно-просвітницькі публічні бібліотеки перебувають у віданні галузі

культури, різних рівнів державної форми власності або ж власності місцевого самоврядування.

Саме тут і криється та от основа підходу, який, очевидно, має бути різним. І так само і методично забезпечення роботи цих бібліотек має бути різним, хоча в основі, ясна річ, лежить книга, як продукт, результат творчості, або ж художньої творчості, або наукової, но і мета цієї книги так само, це донесення інформації або донесення культурно-просвітницької ідеї. Це різні речі, ми виступаємо за те, щоб їх чітко розділити і на основі цього бачити завдання і функції бібліотек незалежно від їх назви – публічні чи спеціальні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хочу ще раз сказати, що це не закон про бібліотеки, це закон про підтримку українських авторів, які несуть українську культуру в світ через книжки і читання української книжки в українському середовищі, от про що це закон.

Якщо, очевидно, що бібліотеки, які знаходяться в інших відомствах, до цього є дотичними і можуть бути зацікавлені в цьому, але очевидно, що управління ними здійснюється тими органами, яким вони належать, тому що це є вже їхня компетенція.

Інша справа, що оскільки ми зараз маємо закон в першому читанні, якщо ви вважаєте, що цей закон десь ущемлює вас або ви переживаєте, що вас буде контролювати Міністерство культури, ми можемо це звідти забрати, якщо ви навпаки вважаєте, що якась ваша роль має там бути прописана, ви теж можете сформулювати ваші пропозиції і ми можемо це туди додати, якщо ви бачите ефективну співпрацю, яка повинна бути не на рівні підзаконних актів потім, а саме на рівні закону. Ніхто не забороняє це зробити, власне, для цього ми тут і зібралися.

_____. Дуже коротко, я перепрошую.

Справа в тім, що тут кілька разів прозвучало "державні видавництва" і "приватні видавництва".

Я хочу сказати, що державні видавництва, це номінально. Чому? Жодної копійки з бюджету жодне державне видавництво не отримує, воно існує на таких же правилах ринку, як і недержавні.

Тому я хотів би, щоб ви, пану Гжегожу сказали, що у нас немає фінансування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка.

ВЕРГУНОВ В.А. Дозвольте.

Я хотів би подякувати пану Гжегожу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Називайтеся, будь ласка, я вас дуже прошу.

ВЕРГУНОВ В.А. Вергунов Віктор Анатолійович, я директор Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки, член-кореспондент цієї академії, Національної академії аграрних наук України.

Я хотів би подякувати пану Гджегожу за те, що він розповів, як в ідеалі повинна працювати бібліотечна система разом з книговидавництвом. Європейська країна, де працює Конституція, де є стандарти життя, де бібліотеки отоплюються, де комп'ютери у них єсть, спасибі, це для нас як дивитися, до чого нам надо йти.

І, Микола Леонідович, вам дуже дякую за те, що ви, мабуть, вперше привели те, що я вже 10 років питаюсь довести, що ми должны якось скоординувати роботу бібліотек. І що це вперше вийшло на такий рівень, даже перше читання.

Чого у нас така занепокоєність уже конкретна щодо того закону. По-перше, чи не перша спроба, коли хочуть підмінити поняття науковості в діяльності бібліотек, поняття інформації. От, сьогодні колега прокоментував. Бо вже в 2009 році був такий славнозвісний законопроект 3077, де теж голова комітету Яворівський розповідав нам,

що заміна науковості в інформаційну роботу, це є технічні зміни і воно ніяк не впливає.

Потім офіційно переді мною вибачилось Юридичне управління Верховної Ради, тому що це під підмивалося... знімалися преференції з інших законів, які опікуються діяльністю спеціальних бібліотек. Тому, повірте мені, Миколо Леонідович, я вас дуже поважаю, знаю давно як порядну людину і особистість. Мені здається, що вас десь ілі ввели в оману в деякій мірі.

Тому що, якщо ми в тій редакції приймемо, як там написано, то, повірте мені, наслідки будуть для нас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, редакція від вас залежить. Сформулюйте зараз, от, поки ми сидимо, як ви хочете. І ми в цій редакції винесемо.

ВЕРГУНОВ В.А. Дуже просто це надо писати. Якщо публічні бібліотеки погоджуються на таку конфедерацію, то напишіть, що це... Бо є Закон про бібліотеки і бібліотечну справу, стаття 5, де чітко написано види бібліотек і за призначенням. Так от, напишіть в законі, ті автори, які дуже, мабуть, краще нас знають, як бібліотечна система працює в Україні, напишіть, за призначенням публічні бібліотеки. Це в разі, якщо вони погодяться на таке поєднання і вони побачать ці преференції, про які нам зараз сьогодні.

Бо це, як кажуть в Одесі, зовсім дві різні речі. І взагалі ми вважаємо, що... Я от хотів би пану Гжегожу, скажіть, будь ласка, скільки бібліотек у Польщі в загальній кількості?

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. *(Питає польською мовою)*

ВЕРГУНОВ В.А. Ну, всіх видів бібліотек?

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. 8 тисяч 125 публічних бібліотек, бо тільки осередків бібліотек.

ВЕРГУНОВ В.А. У нас 18 тисяч, всього 40 тисяч бібліотек, 53 тисячі працюючих. Це я для інформації.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Якщо говорити про шкільні бібліотеки, то, мабуть, 20 тисяч чи більше... стільки, скільки шкіл.

Але зрозумійте, Інститут книги відповідає тільки за публічні бібліотеки. У нас, боронь Боже, немає ані можливостей, ані бажання робити щось з іншими бібліотеками. Ми отримали завдання: змінити спосіб мислення публічних бібліотек, допомогти їм фінансово. Ми не настільки геніальні, ми мусили запрошувати для цього експертів із Заходу. І виявилося, що ми думаємо так само, як там ті експерти. Бібліотека – це місце доступу до культури, знань і центр громадського життя. Це три елементи, які має здійснити бібліотека, яких не було раніше. Були тільки книжки і то якісь старі. За останні 5 років в перший раз в житті з комп'ютера скористались півмільйона людей похилого віку. Де? В бібліотеці, там, в селі. Їх вчили, як серфувати Інтернетом і вони стали через це більш повноцінними учасниками суспільного життя.

Бо це класична функція бібліотеки – доступ до знань. І це наше завдання і крапка.

ВЕРГУНОВ В.А. Пан Гжегож, скажіть, будь ласка, яка зарплатня мінімальна для от... для нас? Скільки отримує мінімальну зарплату бібліотекар шкільної – шкільної! – бібліотеки? Дивіться, я повторю 5 раз. Я просто... я хочу попитати, ну, щоб ми до стандартів йшли... Почекайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Про шкільні бібліотеки не знає.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Працівник шкільної бібліотеки, – каже пан Гжегож, – отримує втричі більше ніж працівник публічної бібліотеки.

ВЕРГУНОВ В.А. Тим паче.

Микола Леонідович, останнє. Я би хотів би, мені здається, що, по суті, як написано в назві закону, то, мені здається, що найліпше було, щоб воно ото в той назві, якщо Міністерство держтелерадіо згодне передати функцію, якщо не справляється Міністерство культури, хай передає і виходить ця частина (я висловлю свою власну думку), то... А цю статтю 26, воно якось так фінансування бібліотек передається цьому інституту. Мені здається, я би хотів би, щоб ви стали автором нового закону, де би ми оце організаційно створили національну агенцію бібліотечної справи, де ми по-справжньому об'єднали наших бібліотек.

А в тій редакції закону, яка пропонується, я хотів би, щоб ми написали все ж таки чітко, максимально притримуючись чинного законодавства, бо Закон про бібліотеки і бібліотечні справи ніхто не відміняв, щоб ми чітко написали, що мова йде про статтю 5, де написано, що за призначенням бібліотеки поділяються на публічні, загальнодоступні, спеціальні і спеціалізовані. Щоб не було різних інсинуацій і підстав, бо як законом 3077 2009 року, воно там було заложено непомітне і потім воно стало помітним, то я би хотів би, щоб така редакція була... Це тільки для справи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, в Польщі існує Національна рада бібліотек, яка відповідає за інші всі бібліотеки. Ми, ну, як кажуть, всі, між іншим. Зараз Гжегож, якщо вас це цікавить він... Ми... в нас інший предмет розмови. Якщо ви хочете, щоб цей закон вас ніяк не стосувався, ми готові це взагалі звідти викреслити і ніхто не буде на це претендувати, повірте. Мова йде про підтримку читання публічних бібліотек. Якщо ви кажете, що треба інший закон або про Національну раду, або про агенцію, ніхто не проти, щоб ми з вами його виробили і напрацювали. Цей закон не є альтернативою, цей закон про інше. А проте як функцію... Тому ми і запросили Гжегожа для того, щоб ви почули, на що ми спиралися і яким чином це функціонує. Якщо вас

цікавить як функціонує ця Національна рада бібліотек, то я би просив Гжегожа два слова про це сказати, щоб ви розуміли як це в Польщі відбувається.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Національна бібліотечна рада є... Визначена законом у ній мусять бути присутніми представники усіх типів бібліотек: і публічних, і наукових, і педагогічних і шкільних. Також мусить бути представник від видавців, автори. І цей орган, який діє при міністрі культури його головою є директор Національної бібліотеки, і цей орган опрацьовує усі проекти законів, зв'язані з бібліотеками, усі державні акти також. Але також він має такі повноваження, щоб заборонити поєднати бібліотеку з будинком культури. Тому що самоурядовці пробують це робити з тим, що це шкодить бібліотекам і ми з цим боремося.

_____. Пан Гжегож, у нас теж є... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка.

_____. Можна?

ДУБАС О.П. Видавництво "Генеза", Олексій Дубас. Скажіть, будь ласка, чи торкається якимось чином інститут у своїй діяльності навчальної книги і конкретно підручника, чи існують якісь у цьому напрямку програми? Дякую.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Інститут цим не займається. Єдине, що ми працюємо з польською книжковою палатою, в якій також присутні видавці підручників, але ми не маємо з цим нічого спільного.

ДУБАС О.П. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка.

СІМОНОВА О. Сімонова Ольга, "Розумна дитина".

Пане Гжегож, дякую дуже вам за цікаві ваші розповіді. Скажіть нам, будь ласка, ви казали, що книжки пропагуються в школах, починають у школах. А не потрібно ли це робити раніше? Тому що у вас, скажімо так, підспір'я таке, що польська мова і все, а у нас, ви розумієте, да, є з маленького ще, маленькі діти можуть розмовляти двома мовами і в цьому є такі у нас серйозні проблеми.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Я вважаю, що книгу дитина має отримувати ще з колиски, часто, звісно ж, це складно. Усі дослідження показують, що в читаючих родинах – читають діти, водночас це меншість родин. І тут, звісно ж, має виступити садочок і школа. Як Інститут книги ми нічого не можемо зробити в школах, навіть в садочках, бо це не наші повноваження. Але зараз ми оголосили конкурс на першу книгу моєї дитини. Ідея буде подібна як це робиться в Великобританії: мама, забираючи дитину в пологовому будинку, діставатиме в подарунок книжки, щоб дитина, маючи тільки кілька місяців, могла вже починати гратися книжечкою, яка призначена для дітей такого віку. Не знаю, чи вдасться це здійснити, бо це будуть великі гроші, але я абсолютно погоджуюся з вами, що саме садочок є тим місцем, де потрібно починати читати, навіть раніше.

Єдине, що я хотів би додати, що в цій міністерській програмі до фінансування цінних творів ми маємо додаткові пункти щодо дитячих книжок. Тобто видавці дитячих книжок мають трішки більше привілеїв, ніж решта.

_____. Микола Леонідович, тут прозвучало, я обов'язково мушу сказати цю репліку, що "Держкомтелерадіо" не справляється. На сьогоднішній день програмою "Українська книга" видано близько 200 знакових видань. І ми готові влаштувати виставку, і в Верховній Раді показати ці книги... Я ж не розказую про бібліотечну справу, пане академік.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хотів би, щоб... Давайте ми будемо надавати слово тим, хто перший раз піднімає руку, а потім підемо по другому колу. Вибачте, будь ласка, я вам обов'язково дам ще слово.

І питання ж, коли ми говоримо про "Держтелерадіо"... Так, ми бачимо там, зараз тут, потім – вам. Питання полягає не в тому, що "Держтелерадіо" нічого не робить. Питання в тому, що ви самі це чудово розумієте, що телебачення і радіо суспільне вже зараз не у вас, інформаційна політика не у вас. У вас, по суті, лишилася лише книжка, у вас є хороші фахівці, ніхто не заважає цим фахівцям, або частині з них, після відповідної атестації стати частиною чи мотором для створення того ж Інституту книги. Тому що все одно це кудись треба буде дівати, щось з тим треба робити. Ми просто шукаємо ефективне управлінське рішення, яке, ну, ми в даному випадку не оцінюємо якість вашої роботи: про неї хтось говорить погано, хтось – добре, - ми не про це зараз дискутуємо.

Будь ласка.

ГОРДІЄНКО А.І. Добрий день! Алла Гордієнко, Національна бібліотека України для дітей.

Ви знаєте, я зараз присутня на розмові, коли є така... кажуть люди, що без мене мене женили і зараз ми обговорюємо питання бібліотек, але бібліотекарі, основні бібліотекарі під підпорядкуванням Міністерства культури чомусь не приймають участь, тому що саме в цій структурі створення Інституту книги ми бачимо дещо свою загрозу.

Так, презентація Інституту книга польського мені дуже подобається, я її вивчала в Кракові, минулого року я була в цьому

інституті. Супер організація, супер інститут і супер робота, яку вони роблять. Але в наших реаліях, можливо, це є ще трошки не доопрацювання того проекту закону, якого ми почитали, якого ми були, скажемо так, без обговорення він вийшов в світ і я не впевнена, що бібліотечна спільнота була і чула те, що говорилося про цей закон на форумі видавців у Львові, тому що там були присутні більшість видавців, а не бібліотекарі, а зараз ми говоримо про бібліотеки. Я відношусь, саме моя бібліотека і під підпорядкуванням Міністерства культури 6 великих бібліотек.

Структура нашої роботи виходить так: Міністерство культури є розпорядником, потім є ще між нами казначейство і установа, бібліотека національна чи державна, зараз в цю цепочку входить і ще Інститут книги. Тобто в наших реаліях, чи добре, чи не добре, може зовсім ще і не на часі.

Інше питання. Комплектування бібліотек великих майже зараз, грошей на це комплектування немає, бібліотеки в цьому році 9 мільйонів, колись було 21 мільйон, потім 11 мільйонів, зараз 9 мільйонів. Дуже добре, що зробив Держком і Міністерство культури, які до експертної ради долучили не видавців, які видають цей продукт, створюють цей продукт, а саме бібліотеки. На часі це дуже-дуже мало того, що підтримує держава в комплектуванні бібліотек. В бібліотеці є проблема кадрового забезпечення, воно, нікого не хочу обідити, але воно постаріло, забезпечення навчання, забезпечення комплектування, матеріально-технічна база відстає, і навіть та програма "МАК+", яка презентувалась в минулому на форум видавців, була б дуже доречна, от єдине, щоб інститут, новостворений інститут зробив для бібліотек дуже добре, щоб наші бібліотеки всі мали одну єдину автоматизовану систему. Це було б дуже добре, тому що всі бібліотеки: і підпорядкування Міністерства культури, і інших відомств, вони мають різні автоматизовані системи. Тому доступ до отієї функції інформаційної, наші споживач не має. У нас різні, конвертувати наш запис, наприклад, нашої програми в інший – це є проблема. І в цьому інститут, український цей інститут був би дуже, ну, помічник нам. Дякую.

І питання в тому, чи ведуться розмови з нашим Міністерством культури з приводу, ну, передачі, можливо, удосконалення або ж забезпечення українських бібліотек оцією програмою "МАК+"? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поки Гжегож говорить про програму, я хочу вам сказати, що, ну, насправді, от навіть зараз, бачите, список запрошених, от він тут кружечки стоять, хто прийшов, кому цікаво – ті прийшли.

ГОРДІЄНКО А.І. Ми напросилися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почекайте. Це, от є керівник апарату, який запрошував. Ви ж тут є і всі інші, це було відомо, що буде цей захід. Дуже багато людей не прийшло, в тому числі бібліотеки. Я вам потім покажу цей список. Тобто обдзвонили, люди не... Ну, не можуть і це точно не перше обговорення.

Друге, хибною є думка, що це якийсь посередник, це, по суті, що, те, про що говорив Гжегож, за кожну справу в Міністерстві культури має відповідати хтось конкретний. Це буде так людина, яка у буде, по суті, вам Міністерство культури змінюється на інститут, просто керівник призначається прозору. Програми закріплюються і централізуються з різних відомств туди ж, тобто в вас додаткового суб'єкту не виникає, це і є, по суті, Міністерство культури, тільки визнаєте, хто за це відповідає персонально, хто це робить і як це управляти, як цим в менеджменті управляти. Гжегож.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. На жаль, з боку Міністерства культури немає реакції чи контакту з приводу того, щоб імплементувати цю систему. Але я хотів би дещо додати. Інститут книги не має нічого спільного з бібліотеками в Польщі. Єдине, що він має, це гроші для бібліотек, а також програми і пропозиції. Ми нікому нічого не нав'язуємо. Ми стараємося допомогти. І організації бібліотекарів, є Національна рада бібліотек, це інші світи. Наша роль полягає в тому, щоб допомогти.

Ми – агент міністра культури, який має підтримати бібліотеки в маленьких місцевостях і це все. Ми не вчимо бібліотекарів бути бібліотекарями. Бо вони це знають краще, ніж ми. Ми вчимо їх іншому, але це все добровільно. Якби ми почали тренінги для бібліотекарів, то жінки, які приїхали на ці тренінги до Ольштина, Жошова, вони перший раз в житті спали в тризірковому готелі. Вони припиняють бути нехтуваними саме урядовцями.

Наше завдання, Інституту книги, полягає в тому, щоб допомагати, а не керувати бібліотеками. У нас немає жодного впливу на бібліотеки, тільки пропозиції до них. Я не хотів би дискутувати на тему структури бібліотек в Україні, тому що я не знаю нічого про це. Я займаюсь іншими речами.

_____. Добрый день, коллеги! Ну, откровенно говоря, мне хотелось бы буквально две реплики. Во-первых, мне хотелось бы от имени всех выразить благодарность.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Назвіться і трошки голосніше, якщо можна, говоріть.

_____. Ну, вот так вот, хорошо, да? Во-первых, хотелось бы высказать благодарность пану Ёжегожу за то, что он ответил.

_____. Назвіться, будь-ласка.

_____. Я – руководитель группы компаний "Фактор", в которую входит два издательства и одна типография.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це один з найбільших видавців України художньої літератури.

_____. И не только. Да, так вот, вопрос... *(Шум у залі)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ж не сказал "найбільший", а сказал "один з найбільших".

_____. Есть...Существуют объективные данные, потому что ошибка, если и существует, то в обратную сторону. И так, я хотел бы... Во-первых, конечно, очень здорово, что сегодня приглашен пан Гжегож, и очень было приятно и интересно услышать его доклад, но мне кажется, наша дискуссия перешла в русло совещания по вопросам уже как будто в новостворенном институте по вопросам проблем и бед библиотек. И мне кажется странно, что мы сейчас жалуемся ему на зарплату, жалуемся на проблему в отрасли и так далее. Он сказал как у них, и мне кажется, на этом надо поблагодарить и не жаловаться, что у нас маленькие зарплаты в библиотеках.

И второе, мне кажется... Самое главное, мы сегодня собрались для того, чтобы обсудить конкретные положения законопроекта, который через неделю будет выноситься в зал. Вот за полтора... Час сорок пять я, например, не одного не услышал не малейшего ни замечания, ни предложения по сути этого законопроекта. Я, например, разослал несколько уже предложений, вот у меня на столе предложения, и я думал, что мы сегодня будем обсуждать конкретно основы законодательства, а не практику деятельности этого ново-створенного института. Да вот есть предложение, сосредоточится все-таки на конкретных пунктах законопроекта. Спасибо. *(Шум у залі)*

Во-первых, я уже передавал. Есть да...

_____. Озвучте.

_____. Во-вторых, могу и озвучить. Вот. Но озвучивание всех их, наверное, будет не целесообразно, потому что это достаточно большое количество и перечень документов. Но могу озвучить только не такие процессуальные тонкие, которые вряд ли,

наверное, даже интересно в этом заглавии, есть юрист, который автор, который знает эти все изменения, которые мы предлагали. И единственное, хотел бы вот такое яркое, что от себя, у нас без всяких абсолютно объективных данных, что Харьков – это город в котором сосредоточены четыре из пяти крупнейших издательств Украины, но есть аргументы, цифрами проверяются. И две фактически единственные в Украине типографии, которые печатают книги, по-настоящему печатают. Но они могут печатать две, больше чем Украина производит всего.

Поэтому мне кажется, абсолютно правильным было бы – это во всех смыслах было бы правильно – рассмотреть вопрос места расположения института подобно Кракову, который впишется очень подобный...

_____. Институт в Харькове...

_____. Институт в Харькове книг.

_____. Конечно, а мы останемся в Киеве, а мы в Киеве останемся.

_____. Ну, а почему бы нет?

_____. *(Не чути)*

_____. Это самый главный вопрос.

_____. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гжегожу даю... Між іншим я вашу думку... Я, до речі, дуже вдячний всім людям і пану Афоніну, і іншим колегам, які

подали письмові пропозиції, які конкретно це обговорюють, їх дійсно багато, вони дійсно враховуються до другого читання. Ну, були, між іншим, пропозиції от від колег з бібліотеки Академії наук, щоб взагалі забрати, щоб це їх не торкалося і, в принципі, я не бачу тут ніякої великої проблеми в цьому. Я думаю, що ми це теж врахуємо. Гжегож зараз вам відповість і зараз я тоді вам дам слово. Будь ласка.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Інститут книги знаходиться в Кракові, а не Варшаві. Це дуже добра ідея, там наш... саме там знаходиться наш головний офіс. Ми саме зараз придбали нову будівлю, будуємо п'ять апартаментів для письменників та перекладачів, звісно ж, це буде фантастичне місце. Це є головний офіс інституту. У нас також є своє представництво в Варшаві, без цього неможливо функціонувати, адже саме до столиці приїжджають, також головні установи там знаходяться. Саме тому я постійно знаходжуся в потязі між Варшавою і Краковом.

Водночас я підтримую таку децентралізацію. Десять років я жив в Швеції, там прийнято, що головний офіс уряду, якщо не має бути в Стокгольмі, то може бути абсолютно в іншому місці. І шведи це успішно реалізують.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка.

_____. Можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, почекайте...

СКИБА М. Микола Скиба...

_____. ...можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почекайте, зараз виступлять, потім....

СКИБА М. Я просто хочу якраз повернутися до суті... Я хочу озвучити консолідовану позицію групи "Ініціатива". Річ в тім, що 11 листопада в приміщенні "Реанімаційного пакету реформ" три ініціативи експертні – це, власне, "Реанімаційний пакет реформ", Конгрес активістів культури, "Культура 2025", які утворили разом Альянс культури, - провели публічне обговорення законопроекту 3084. І є пропозиція, я думаю, уже надіслана протоколом: відхилити цей законопроект, звернутися з пропозицією відхилити з таких причин.

Перше. Цей закон впирається в недосконалу систему урядування, тобто, образно кажучи, у нас є основа від "Жигулі", і ми намагаємося на цю колісну базу від "Жигулі", з двигуном "Жигулі" покласти кузов від "мерседеса" – і назвати це "Мерседесом". Тобто це впливає навіть уже з самої назви закону: "державне управління".

Ми послухали чудову презентацію pana Гжегожа про Інститут книжки. Там скрізь йдеться про підтримчу функцію, що інститут і міністерство не втручаються, воно не управляє, не керує, воно не виконує господарських функцій, воно сприяє тим ініціативам, які є. І це кардинально інша парадигма порівняно з тим, що пропонується в законопроекті 3084. Ми намагаємося продовжити життя моделі управління культури УРСР, просто з вивіскою "Міністерство культури України". Ми намагаємося передати функції від одного недосконалого міністерства до іншого.

Ви всі прекрасно знаєте, стежите за рейтингами. Міністерство культури потрапило в трійку найменш ефективних міністерств. Без повного перезавантаження цього органу управління майном неможливо створення на його базі інших інститутів: чи Інститут Шевченка, чи Інститут книги, чи Інститут театру. Тому що, власне, потрібно поміняти парадигму від управління до підтримки культури. І, по-друге, треба провести кампанію по інституційній підтримці. Тобто у нас наші заклади так звані вони хибують на те, що у них мало інституційної спроможності, і для цього потрібен комплекс заходів, що власне пропонується в проекті Стратегії розвитку культури до 2025 року, яка

буде невдовзі оприлюднена. Тому це ще один резон, чому відхилити цей законопроект і створити власне експертну групу для того, щоб це було із залученням людей, які мають відповідний досвід, розробити концепцію, затвердити цю концепцію. І тоді вже розробляти положення, власне архітектуру, яка має враховувати інтереси багатьох авторів.

І тут інший резон. Це те, що ми дуже багато що намагаємося зробити в режимі так званих вікон можливостей. І з цих вікон, чесно кажучи, протяг уже великий, який багатьох застудив. Тому що треба думати не в режимі вікон можливостей, а в режимі власне алгоритмів. Нам треба зрозуміти цей алгоритм і знову ж таки, не намагатись шматками латати те, що неможливо латати.

Тому наші пропозиції надіслані до комітету. Ми пропонуємо власне групу "Альянс культури" як основу, яка має достатній інтелектуальний потенціал для того, щоб розробити повноцінний закон не про державне управління в книговидавничій сфері, а про розвиток книговидавничої сфери. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хочу вас поінформувати, що на наш офіційний запит РПР сказав, що не приймав жодного рішення про несприйняття цього закону. І що якщо таке рішення буде, то завірене Радою реформ воно буде до нас надіслане. Це перше.

Друге. Цей закон, скажу вам прямо, фактично повністю списаний з польського положення. Тому нічого іншого, окрім того, що є в польському законі, який ви зараз бачили, там немає взагалі.

Третє. Ідея закону запропонована була в грудні цього року, в лютому цього року. І жодної іншої пропозиції, вона і досі є на сайті комітету, жодної іншої письмової або якоїсь іншої пропозиції там не було. І мені дуже приємно, і всім авторам закону, що письменники і видавці, заради яких цей закон створювався, взяли активну участь в його розробці, вдосконаленні і покладають велику надію на цей закон.

Мені здається, що, знаєте, коли ми намагаємось реформувати країну, треба бути чесними із собою і робити справу, а не займатися словами.

Дякую.

Будь ласка, ви руку тримаєте, будь ласка.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Назвіться і говоріть в мікрофон.

ПРИБЕГА Н.Д. Ніна Прибега головний редактор видавництва "Мистецтво".

Я хочу звернутися до...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почекайте, ви перебили жінку, яка не встигла представитись. Зараз після неї, вона перший раз виступає, ми домовились, що ми даємо...

ПРИБЕГА Н.Д. А я другий?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви вже третій, ви вже виступали.

ПРИБЕГА Н.Д. Я виступала?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам зараз дам слово, ну будь ласка. Ви не бачите, там ззаду жіночка сидить, дуже давно просить виступити.

Будь ласка, ми попросили просто назватися, а ви трошки її перебили.

БОЖКО С. Світлана Божко, Державний комітет телебачення і радіомовлення України.

Щоб реальніше дивитися на речі, на цей закон, хотілося б почути від пана Гжегожа який обсяг фінансування Інституту книги, включаючи всі програми: підтримки сільських бібліотек, промоції польської книги закордоном, виставкова діяльність. Тобто якщо є така загальна цифра, будь ласка, в євро назвіть, щоб можна було представити і перекласти на наші гроші.

Дякую.

ГАОУДЕН ГЖЕГОЖ. Близько 12 мільйонів євро за останній рік.

БОЖКО С. Дякую.

ГАОУДЕН ГЖЕГОЖ. Але дуже великі засоби серед цих коштів виділені саме на будівництво бібліотек: близько 7 з цих 12.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто якщо ви зважите, між іншим, рівень нашого ВВП і польського, і порівняєте інші наші видатки, це менше, ніж, наприклад, ми видаємо на іномовлення, менше, з будівництвом бібліотек по цілій країні і з промоцією книжки закордоном. Тому це не є аж якісь такі шалені гроші. Дякую.

Тепер от ви, будь ласка. Я вас облазив, вибачте, я вас не хотів образити.

ПРИБЕГА Н.Д. Ніна Прибега, головний редактор видавництва "Мистецтво".

Я хочу подякувати пана Гжегожа за дуже нормальне пояснення ситуації і задати таке питання.

Яка конкретно співпраця з видавництвами і чи співпрацює інститут з книгорозповсюджувальними організаціями і поліграфічними підприємствами.

І ще одне питання – питання авторського права. Чи напряду купує авторські права інститут і продає їх, ми про це трохи-трохи чули. Але ж ми не можемо напряду інколи купити авторські права з України, тому що ці права різними дилерами, різними країнами продаються через Москву. Як нам поступити у цьому випадку? Дякую.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. В справі копірайтів я не багато вам пораджу, крім того, щоб бути першими, ніж росіяни. Ми, наприклад, продаємо права на іспанський переклад, тобто ми фінансуємо іспанський переклад. І іспанський перекладач одразу ж має права на цілу Південну Америку. Ми в один момент зрозуміли, що нам це не вигідно, тому що іспанці пізніше не зацікавлені у тому, щоб Якщо Іспанія, то в Іспанії, якщо Мексика, то, можливо... або Аргентина – вся Південна Америка, тому що у них там є потужна мережа дистрибуції. Але це є інша проблема, проблема наша.

З видавцями ми співпрацюємо досить близько, тому що навіть ми намагаємося дофінансовувати організації видавничі. Ми, повторюся, занадто маленька організація, щоб все зробити самостійно. Наприклад, зараз у нас є нова програма підтримки невеличких польських книгарень в маленьких місцевостях, які занепадають. Але ми систематично цим займаємося. Ми не знаємо скільки цих книгарень. В цьому році ми профінансували створення бази даних таких книгарень для Польської книжкової палати. Зараз саме вони цим займаються, ми дали на це гроші і підписали угоду. Вони розробили комп'ютерну програму, вони зробили, впровадили комп'ютерну програму, яка є нашою власністю і збирають інформацію про книгарні з цілої Польщі для того, щоб ми могли далі працювати. Якщо мова йде про дистриб'юторів, то ми в даний момент маємо ситуацію олігополії. Великі дистриб'ютори контролюють ринок і нищать видавців. Ми намагаємося робити одночасно дві речі. Я з свого часу поскаржився на великого дистриб'ютора в Антимонопольний комітет Польщі, тому що до цього жоден видавець не зважився... не відважився на це. Він би просто випав з дистрибуції. Я склав скаргу, але, на жаль, вона не була розглянута. Хоча це також застерегло цього дистриб'ютора, що ми дивимося на його

руки. У нас немає впливу на ці речі. Але ми можемо діяти саме так як я щойно сказав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я хотів би на завершення... Почекайте, давайте ми ще коротко надамо слово тим людям, хто не говорив. Потім я попросив би до короткого заключного слова представників Держтелерадіо і Міністерства культури.

Так, будь ласка, ви.

ШЕВЧЕНКО І. Шановні колеги, добрий день. Ірина Шевченко, президент Всеукраїнської громадської організації "Українська бібліотечна асоціація".

Ми надсилали наші пропозиції листом і порівняльною таблицею в комітет стосовно запропонованого законопроекту. І ця презентація сьогодні, , дякуємо за яку, додала, власне, розуміння. Ми вивчали, всі читали законопроект. І те, що відбувається зараз в залі, фактично як би є це дві різні речі. Досвід польського Інституту книги і положення законопроекту – це дві різні речі.

Звичайно, нам би хотілося, щоб в Україні було створено аналогічну інституцію. І ми так розуміємо з нинішньої презентації, що це має бути та інституція, яка буде додавати, - це те, що додасться. Мова не повинна йти про реформування, зміни чи внесення якихось інших речей, таких, знаєте, реформаційних, в саму систему управління як видавничою, так і бібліотечною справою. На моє розуміння, інститут повинен, має займатися програмами і проектами, які будуть додавати, які будуть фінансувати додаткові ідеї, новації, ті програми і проекти, які мають національне стратегічне значення в умовах, нинішніх для України. Це є дуже важливим для формування національної єдності, додання інформаційної війни і так далі. Тобто закон повинен був би присвячений тому, як цей інститут повинен створюватися, якими функціями він має займатися, що він буде додавати, на яких засадах фінансувати не лише бібліотеки, не лише видавництва, а всі інші,

можливо, громадські організації, як ви говорите, там і пожежні, чи якісь заходи, чи установи охорони здоров'я, чи пологові будинки, якщо би вони видавали книжки матерям при народженні дітей. Тобто це те, що буде додаватися.

Умовно кажучи, чи правильно я розумію, що ідеальна картина може виглядати так. До діяльності бібліотек буде додано... уявімо собі, що все те, що є: управління, фінансування, бюджетні процеси – все те, що є, це і залишиться, але створиться інституція, яка буде додатково фінансувати додаткові ідеї і проекти і діяти на зразок певної грантової організації, куди і бібліотеки, і всі інші видавництва можуть подаватися як виконавці тієї чи іншої ідеї. Це було б чудово. Але в законопроекті ми більше читаємо про те, як призначається директор, про те, що... чи який громадян він є, яка процедура призначення директора, які його повноваження, яка громадська рада, яка печатка, розумієте. То, можливо, це як би недосконалість законопроекти на сьогодні і викликала, власне, таку бурхливу реакцію з боку бібліотечних фахівців, ну і певно книговидавничого сектору також. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну я відповім... Ну, дивіться, закон переписаний по суті з положення польського, нічого іншого... Ну, може ми себе трошки лякаємо, але нічого іншого, крім того, що... Ми спеціально запросили Гжегожа, бо ми з ним співпрацювали, так, ми брали за основу його положення. Нічого іншого, крім того, що ви бачили, цей інститут робити не буде. Тобто, якщо бібліотека є місцева, то, очевидно, вона місцевою залишається. І у нас теж закон, до речі, забороняє приватизацію цих місцевих закладів культури, у нас теж є такий закон. Але нам треба їх підтримати. І треба, щоб ці програми з підтримки, які є в Міністерстві культури, робилися прозоро і ефективно, так як це робиться в Польщі, як ми зараз вам показали.

Крім того, це не закон про бібліотеки, бо ми ж говорили про підтримку книжки, видавця, письменника, перекладу. У нас є ще додаткові проблеми, вони борються з дистриб'юторами, у нас одна ситуація з дистриб'юторами, у нас є проблема копірайту, яка для поляків не є так актуальна. Спробуйте придбати книжку західну, хороший переклад, якщо росіяни заплатили купу грошей, а її вже

купили до нас. Хтось в державі повинен опікуватися, щоб допомогти видавництвам у той чи інший спосіб, і знайти цей спосіб, як український або навіть, вибачте, російський переклад в Україні зробити раніше ніж це в Росії зроблено. Але, очевидно, український, тому що український переклад страждає, бо коли там переклали російською, купили права, то тут вже українською, люди, які читають російською, не купують цю книжку. Тому хтось має відповідати за вирішення цих проблем. Для цього створюється інститут, рівно для того, що ви зараз побачили.

Зараз я Гжегожу надаю слово. Тобто не для того, щоб управляти бібліотеками. Це, ними, хто є їхнім власником, той ними і управляє.

ГАУДЕН ГЖЕГОЖ. Інститут книги не займається бібліотеками, підтверджую. Коли я прийшов до Інституту книги, він взагалі не мав жодного відношення до бібліотек. У нас була величезна кількість інших програм. Але, коли міністр вирішив, що треба допомогти публічних бібліотекам не законодавчо, а грошово, саме Інституту книги він довірив реалізацію цих планів. Він поставив нам питання, що, на нашу думку, потрібно зробити для функціонування публічних бібліотек в маленьких місцевостях? Ми запросили бібліотекарів з маленьких місцевостей. Ми поїхали туди і говорили з ними. І ми представили міністрові рапорт, в якому... звіт, в якому ми підкреслили 4 основні речі, які потрібно зробити, 4 речі, які потребують фінансування.

Перше. Безкоштовний швидкісний Інтернет для всіх бібліотек.

Друге. Навчання бібліотекарів новим умінням та управлінню.

Третє. Сучасна і дешева каталогізація бібліотек, яка субсидується державою.

І четверта. Ремонт і побудова нових будівель для бібліотек. Це була наша програма для міністра. І міністр сказав: "Добре, я даю на це гроші". Так ми почали діяти. І саме тому ми займаємося бібліотеками і виключно в перерахованих пунктах. Крім нас, ніхто більше не діє щодо реалізації такої програми, але бібліотеки самі будують програму своєї діяльності. Вони апелюють на... складають аплікації для отримання грантів в інших програмах. Також вони виступають... аплікують отримання грантів з Європейського Союзу.

Є такі настільки розумні бібліотекарі, які примудряються податися на програму, яка називається "Фонд боротьби з алкоголізмом". Тому що, звісно, якщо немає хорошої бібліотеки, то чим займаються люди, яка є альтернатива. Але це ініціатива бібліотек, це не те, чим займається Інститут книги. Це те, в чому ми не маємо що додати.

То ж ця дискусія трошечки безпідставна. Можливо через рік ми взагалі не будемо ніяк займатися бібліотекам, бо міністр скаже: "Годі, більше грошей на це я не даю. Закінчили".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. У нас два останніх виступи. Будь ласка, пан Афонін, голова Асоціації видавців. Ще й тоді... Ну вибачте, "Держтелерадіо" і заступник міністра...

АФОНІН О. Я хочу подякувати пану Гжегожу. Хоча не вперше чую, але завжди приємно порадіти за наших сусідів, за наших друзів, за ту велику роботу, ефективну роботу, яку вони проводять. І хочу подякувати пану Княжицькому за те, що він "спровокував" розмову про Закон "Про книгу" і повернув в суспільний простір, інформаційний простір тему книги. На жаль, про неї говорять, але ніхто нічого не робить.

У мене є одне запитання, перш, ніж я продовжу. Пане Миколо, а чи надходили до вас пропозиції стосовно тексту закону від Міністерства інформаційної політики, від віце-прем'єр-міністра пана Кириленка, від Міністерства культури, "Держкомтелерадіо" з приводу тексту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, офіційних листів не надходило, але що стосується Міністерства культури, ми з ними знаходимося в діалозі, вони читають закони і усно ми обговорювали його. І на першому, і зараз тут є представник між іншим і "Держтелерадіо"...

АФОНІН О. Ні, я бачу і знаю всіх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ми разом з вами на попередньому обговоренні були з представником Держтелерадіо, який є тут, і разом з вами обговорювали пропозиції і ви це бачили, бо це з вами було, так само з представниками Міністерства культури, письмових якихось поправок до закону поки що ні. Але ще є терміни, тому ми ж в процесі, це не виключає, що вони не надійдуть.

АФОНІН О. Справа в тому, що була спочатку закладена не зовсім вірна методологія подання цього закону. За словами пана Юрія, він отримав доручення у червні місяці щодо підготовки проекту. Тобто від червня до жовтня – був досить тривалий період, під час якого от така і мабуть не одна зустріч за круглим столом мала відбутись для того, щоб в дуже стислі строки 14 днів, ми не намагалися, як-то кажуть: "Засунути ведмедя в рукавичку" бо сьогодні питань більше, ніж відповідей.

На мій погляд, цей закон мусив бути, скажімо так, консенсусним, закон гуманітарного блоку уряду ці міністерства і відомства, який перераховував і комітету разом з громадськістю, бо сьогодні він викликав велике збурення, але викликав бібліотечному, видавничому середовищі. Але, на жаль, не викликав в органах виконавчої влади. І сьогодні фактично ми народжуємо дитину з зв'язаними руками і ногами. За інформацією, яка є і вона у відкритому доступі, ніхто не збирається відмінити відповідні пункти і постанови 65 Кабінет Міністрів. Окрім того, що нам вдалося видавити про те, що наступного року будуть гроші на Франкфуртський ярмарок і більше ні на що.

Сьогодні ми говоримо про те, що повторно запущена концепція підтримки, читання сьогодні відкинуте Міністерством фінансів і Міністерством економічного розвитку, тобто ми можемо прийняти закон. Але чи буде ця дитина дихати, ворухитися і щось робити, коли немає пакетного супроводу до економічних, до фінансових законів, які відкривають поле діяльності. Сьогодні можна обговорювати як завгодно "Держкомтелерадіо", критикувати і так далі, але, на жаль, їх повноваження обмежуються лише українською книгою, у них немає

інструментарію, як не буде інструментарію і в цього Інституту книги сьогодні. Це не є предметом відомчим, це є предметом свідомості духу нації, але про це ніхто не думає і всі кажуть як не на часі. При всіх, правда, тих критичних зауваженнях, які я висловлюю, які я є висловлював, на що ви, навіть, ображалися і те, що ми направили на засідання, яке відбулося, я проголосував за прийняття закону і можу пояснити чому. У нас дуже важко відчиняються двері до будь-яких нових змін. У нас сьогодні закони, які вже померли, вбивають будь-яку ініціативу, обрізаючи руки і ноги на прокрустовому ложі. Тому я вважаю, що закон мусить бути, але наступним кроком, першим кроком мусить бути пакет документів узгоджений з відомствами, які входять до гуманітарного року по зміну економіки і філософії цього інституту, щоб це дійсно не виявилось мертвонародженою дитиною. Я не буду деталізувати, там достатньо понаписували ми вже починаючи з першого дня, коли ми отримали інформацію про цей проект. Я не думаю, що він буде кардинально впливати на долю бібліотек, бо сьогодні цей закон не може і не буде калькою з польського інституту, ми знаходимося в абсолютно різних умовах, сьогодні видавничий бізнес України знаходиться в стані натурального господарства. Якщо там борються з гуртовиками, то у нас немає з ким боротися, у нас немає гуртовиків, якщо там приймають підтримку програму маленьких книгарень, то у нас минулого року, вірніше не минулого року, а з цього року Кабінет Міністрів відмінив розпорядження від 2008 року про збір інформації про стан книжкової торгівлі, сьогодні з областей не збирають.

Нинішнього року падіння обсягів виробництва сягнуло 50 відсотків за тиражами. І ми поб'ємо сумний рекорд 99 року. Тому сьогодні необхідно створити центр, який принаймні тримав би в одних руках об'єктивну інформацію, що відбувається з книговидавництвом, що відбувається з системою торгівлі, що відбувається з поліграфічними підприємствами і що відбувається з читанням.

Бо якби ми не робили реанімацію книзі, реанімувати треба читача, а ніхто ним не займається. Не дивлячись на те, що минулого року було підписано чотири протоколи міжвідомчої комісії, де вони рефреном звучали – читання, читання, читання. І в цьому році 26 березня було

підписано ще одне протокольне рішення паном Кириленком, - читання, читання, читаття. Але жодного кроку не зроблено.

Тому, що б ми не обговорювали, поки не буде політична воля і розуміння, що все в державі починається з людини, але людини освіченої, розумної, патріотичної, ніякий інститут працювати не буде. Але, якщо не робити кроку, то тоді, якщо ми відріжемо сьогодні цей законопроект, то я вам гарантую, виходячи з власної практики, найближчі 3-4 роки про книгу взагалі вже більше ніхто не згадає. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Афонін. Прошу, пан Червак.

ЧЕРВАК. Дякую.

Я все ж таки буду намагатися говорити відповідно до теми нашого круглого столу. Бо тема була означена як правові основи створення Інституту української книги. Хоча, левову частку, на превеликий жаль, часу ми про це не говорили.

Перше. Стосовно ідеї створення Інституту української книги і суцільної підтримки цієї ідеї. Я думаю, що така підтримка є не тому, що створюється щось нове, а тому, що є надія виправити ту ситуацію, яка склалася у книговидавничій сфері, і люди відчуються, що є власне політична воля для цього.

Інша справа, правова форма реалізації цієї ідеї, зокрема Інституту української книги. Тут правильно було помічено, що йдеться про створення ще одного органу державної влади, який перейме функції Держтелерадіо, Міністерства культури і ще якісь функції, і буде займатися тим, чим вже займаються органи державної влади.

Чи це буде ефективно чи це не буде ефективно? Тут є дискусія і цю дискусію нам треба відбутися. Бо до цього часу така форма не була ефективною. Мені здається, що більш ефективно, коли ми говоримо про реалізацію державної політики у видавничій сфері, шукати таку правову форму, яка б давала можливість, з одного боку, залучити органи державної влади, бо держава не може позбуватися впливу на

книговидавничу галузь, це дуже важливо, а в умовах українсько-російської війни, інформаційної війни ми просто не маємо права це робити. Але з другого боку, мати можливість залучити інститути громадянського суспільства, бо треба визнати, що, власне, вони є генераторами нових ідей, вони тримають руку на пульсі часу, а головне – вони вже напрацювали на цей момент дуже багато конструктивних ідей, які би, на мою думку, були корисними і можна було б їх реалізовувати.

Тут говорилося про інститут, як він створювався у Польщі. Я переконаний, що інститут у Польщі створювався відповідно до вимог польського законодавства. На превеликий жаль, цей проект закону, який проголосований у першому читанні, суперечить трьом базовим законам, Господарському кодексу і одній постанові Кабінету Міністрів. Це написано, до речі, у юридично-експертному висновку Верховної Ради, це є об'єктивний факт. Чому я на цьому зосереджую свою увагу? Бо, як показує досвід, недотримання чинного законодавства дуже часто в українських реаліях приводить до створення ще одної КПСС. Тому все ж таки треба було б, напевно, дотримуватися чинних законів або робити так, щоб з юридичної точки зору ми мали закон досконалий або те, що говорить пан Афонін, який є консенсусом і не буде заперечень в суспільстві від різних груп інститутів громадянського суспільства, органів влади щодо його прийняття.

На останок. Я думаю, що без пропозицій Інституту літератури, Національної спілки письменників, Асоціації книговидавців і книгорозповсюджувачів, а також Ради директорів державних видавництв без їхніх пропозицій, без врахування їхніх пропозицій ми не знайдемо такого консенсусу. Можна буде ухвалити закон у Верховній Раді. Але правдою є те, що ми не отримаємо відповіді, що через рік ми в такому ж форматі зберемося і вже будемо критикувати те, що ми створили. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу пана Карандєєва.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Шановний голову, шановні народні депутати, учасники дискусії. Міністерство культури не є розробником цього законопроекту. Але ми надзвичайно зацікавлені в тому, щоб ті парадигми реформування в галузі читання, і більш широко, всього процесу, який забезпечує це були реалізовані через реформування, в тому числі в системі управління.

Ми підготували досить велику кількість зауважень, поправок. Вони всі офіційно будуть передані в комітет для врахування. І саме головне, ми спробували зрозуміти ідеологію розробника. Що ви хотіли донести цим законопроектом? Яке місце, в даному випадку Міністерство культури, і держави в нових положеннях законодавства, які пропонуються?

Очевидно, що Інститут книги як установа, як інституція є лише інструментом реалізації іншої більш високого... іншого більш високого завдання.

Швидше за все, що таким завданням є збільшення попиту громадян на книгу як на джерело інформації, як на джерело культурно-просвітницьких ідей, зростання збільшення читання і підвищення загального культурного рівня.

Справді, ці завдання на сьогоднішній день держава виконує недостатньо ефективно так, як би нам хотілося.

Чи дозволить нова інституція забезпечити більш ефективно їх виконання? На нашу думку, дозволить, але за певних умов. Якими є ці умови, і що ми виклали в наших зауваженнях і пропозиціях? В першу чергу ми вважаємо, що підхід до системи: книги, книговидання, книгочитання тощо має ґрунтуватися на забезпеченні вертикально-інтегрованої уваги держави до всього цього процесу. А саме, в системі інтересів держави через інститут книги, через цю інституцію має знаходитись весь процес від початку творення, тобто там, де присутнє авторське право, де присутній творець, який створює про культурний продукт. Наступним етапом процесу видання цього продукту, де є видавництва, де є поліграфічні підприємства. Наступним етапом розповсюдження, де є дистрибуція, де є книгарні, які продають книгу, яку виконують не менш соціальну функцію як бібліотеки і бібліотеки.

І наступний етап – це вже читання врешті-решт щоб споживач отримав цю книгу і більшу того отримав бажання і мотивацію її прочитати. Можливо, якраз забезпечення всієї цієї вертикалі в єдиному методичному центрі і дозволить нам виправити цю ситуацію, якщо ми будемо розглядати інститут книги як свого роду така інституція, на нашу думку, це буде ефективним і правильним.

Знову ж таки, на кожному з цих етапів держава встановлює свої правила і свої норми функціонування учасників процесу, це авторське право – окремий закон, це Закон про культуру, який стосується безпосередньо літературної діяльності, це Закон про видавничу справу і підтримку видавничої справи, це блок книговидавання. Адже ми розуміємо, що кожен з учасників цього процесу може бути і більш задіяний в широкому розумінні, ніж просто читання і культурно-просвітницька діяльність. Видавництва можуть видавати і інструкції до холодильників, і монографії наукові, які є предметом більше уваги, наприклад, науковців, і є джерелом інформації більше, ніж джерелом культурного просвітництва. Так само як і творення може бути в різних аспектах, наукове – це теж творення, як ми розуміємо. Але є результатом цієї діяльності є товар, є продукт, який не несе культурно-просвітницьку ідеологію, тобто це дещо інше.

Очевидно, що інститут книги має зосередитися саме на одній головній парадигмі: культурне просвітництво. І взяти під опіку, представити інтереси держави саме в цьому вертикально інтегрованому процесі від створення продукту до його донесення до читача і мотивування читача познайомитися з цією книгою, з цим твором.

Окремо у нас є законодавство про бібліотеки. Більше того, ми пропонуємо ті позиції, які стосуються бібліотек, взагалі виключити з цього законопроекту. На нашу думку, вони є дещо зайвими і не будуть відповідати тій меті, яка ставиться перед інститутом книги, вони – дещо інші, ми пояснюємо це, щоб не зупинятися зараз.

Що ж таке тоді має бути інститут книги? Що це? Це ще один центральний орган виконавчої влади, який замінить собою держтелерадіо і так само, як Держкіно приблизно буде працювати в системі Міністерства культури? Очевидно, що ні. І я погоджуюсь з паном Миколою Скибою, що існуюча система на сьогоднішній день

недосконала і має бути замінена. Тоді що це, звичайне підприємство чи бюджетна установа, яка буде реалізовувати програми на кшталт якоїсь агенції. Очевидно, теж ні. У даному випадку у нас є прецедент, яким ми можемо скористатися. Таким прецедентом є нова абсолютно інституція в практиці державного адміністрування – це Національне антикорупційне бюро.

Ми спробували використати цей досвід. І в даному разі ми пропонуємо для Інституту книги форму державної установи, працівники якої не є державними службовцями, але в той же час установа, якій делеговані від імені держави певні і управлінські повноваження, яка в той же час має можливість здійснювати і власну господарську діяльність, спрямовану на виконання тих статутних завдань, які будуть зазначені, а саме – вже про це говорилося, - і промоція, і підтримка тощо всього етапу від творення книги до її донесення до читача.

Які кроки мають бути здійснені для досягнення цієї мети? Чи потрібен в принципі законопроект? Підемо від противного, від зворотнього. Чи можна оце все, що тут написано, реалізувати без цього закону? В принципі, можна. Можна видати постанову Кабінету Міністрів, внести зміни до Положення про "Держтелерадіо", з міністерства передати цю функцію сюди, створити бюджетну устанovu. Все можна зробити і без закону. Але друге питання: а чи буде це здійснено без закону? Давайме чесно і відверто казати: не буде. Якщо не буде закону про Інститут книги, реформ виключно силами системи органів виконавчої влади буде недостатньо. Адже ми розуміємо, що Інститут книги – це не просто нова формація в системі органів управління, це орган, який має нести більш широку функцію, ніж просто орган влади і ніж просто бюджетна установа. Це має бути організація, яка має генерувати в тому числі рішення по політиці в сфері фінансування, в сфері економіки, в сфері філософії державного будівництва, в розрізі цього і направлені запропоновані Міністерством культури правки і пропозиції.

Справді, я погоджуюся з тезою озвученою з самого початку головою комітету про те, що ми створюємо генератора ідей, реалізатора ідей і того, хто буде просувати цю інституцію взагалі питання читання. Ми не вносимо зараз кардинальні зміни до економічного законодавства

фінансового, до інших законів дотичних, до Закону про поліграфію, про книговидання, про бібліотеки, ні, ми на разі створюємо ту інституцію, яка вповноважена державою більш потужно, ніж це можливо зараз здійснюють центральні органи виконавчої влади дотичні до питань книги і книговидання. В розрізі цього це правильне рішення, воно швидше за все буде успадковано і Міністерством культури, іншими центральними органами виконавчої влади щодо делегування управлінських повноважень на інший рівень, я маю на увазі і інститут кіно, який має з'явитися на заміну Державного агентства України з питань кінематографії, і щодо інституту театру, тощо. Тобто ми виходимо таким чином, це як перший крок до абсолютно нової формації присутності держави в системі життєдіяльності органів як державних, так і недержавних в Україні, коли держава не здійснює управління, а здійснює підтримку і таким чином регулює організацію процесу і формує політику в тій чи іншій галузі.

В розрізі цього ми просимо комітет врахувати наші пропозиції, максимально зробити так, щоб не було несприйняття цього законопроекту серед всіх учасників процесу, де, можливо, здійснити інформаційно-роз'яснювальну роботу і показати, що основна наша ідея така, щоб справді була інституція, була людина – той прапорonoсець, який би об'єднав всіх зацікавлених в розвитку книговидання, в розвитку книгочитання, з тим щоб підняти цю справу на новий, якісний, затребуваний сьогодні рівень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую пану заступнику міністра. Будемо підбивати підсумки.

Хочу вам наприкінці сказати, щоб всім було зрозуміло. Знаєте, справді, між іншим, в Польщі не було відповідного закону. Там були інші закони, про Інститут кіно, наприклад, є закон, про Інститут книги – немає, і це є в загальному Законі про культуру. Але була сильна воля і можливості міністра культури, якого я теж добре знаю, пана Вольдемара Домбровського, який справді був таким, дуже серйозним і великим реформатором, який зміг це здійснити. І в нього була ця мотивація, так?

Наша мотивація, авторів законопроекту, теж дуже проста. От, повірте, ні я, ні, наприклад, пан Тарута, ні якісь інші співавтори закону не хочуть керувати Інститутом книги і розподіляти бюджетні потоки. От в цьому... оце я вам можу дати слово. Ми робимо свою роботу, ми працюємо в Комітеті з питань культури. Нам хочеться, щоб нам не було соромно за те, що ми не використали всі можливості, які нам дає час, для того щоб хоча б якось наблизитися до європейської системи стосунків і до підтримки української книжки.

Буде воно прийнято чи ні, я не знаю. Але відповідальність кожної людини, того, хто встає і кричить двома руками проти, тому що хоче на цьому попіаритись, що не дістане наступний грант, того, хто думає, що не дістане звідти наступної копійки, того, хто не проголосує, а це цілком ймовірно, ніхто не сказав, що зал проголосує. Наша справа – сказати, що ми для України спробували це зробити. Я маю надію, що це вийде, а не вийде, то, знову ж таки, це відповідальність і біль кожного з нас. І те саме стосується інших законів: чи то реформаторських, чи то ще якихось. Знаєте, ми зіткнулися з таким дуже цікавим фактором: всі почали думати, ми ж всі з одної системи вийшли: "А що вони від цього хочуть? А, вони хочуть всі гроші забрати! А, вони хочуть всім керувати!" От, повірте, не хочемо. Хочемо, щоб було не соромно за той час, який ми тут працюємо, тому що мені особисто не було соромно за мою попередню роботу, де б я не був, сподіваюся, що не все життя ми будемо займатися політикою. Але це, мабуть, ключове. І щоб нам не було соромно, що ми от в той час, в який Україна зайшла після Майдану, використали якось просто так, бо дуже багато втрат було.

Ще вам ще раз хочу подякувати і сказати, що комітет відкритий до пропозицій. Дякую всім, хто їх подав, вони обов'язково будуть враховані, нові, які подасте, теж будуть враховані і розглянуті комітетом.

Дякую. Ну і, очевидно, дякуємо пану Гжегожу Гаудену, директору польського Інституту книги, який нам всім прочитав цікаву лекцію.